

Vzdělávací oblast: Člověk a jeho svět

Vzdělávací oblast člověk a jeho svět je jedinou oblastí, která se vyučuje jen na prvním stupni základní školy. Vymezuje vzdělávací obsah týkající se člověka, rodiny, společnosti, vlasti, přírody, kultury, techniky, zdraví, bezpečí a dalších témat. Uplatňuje pohled do historie a současnosti a vede žáky k získání dovedností pro praktický život.

Vyučovací předmět: Prvouka

Charakteristika vyučovacího předmětu

Obsahové, časové a organizační vymezení

Vyučovací předmět **prvouka** se vyučuje jako samostatný předmět v kmenových třídách.

- 1. ročník.....2 hodiny týdně
- 2. ročník ..... 2 hodiny týdně
- 3. ročník ..... 2 hodiny týdně

Vzdělávání v této oblasti rozvíjí poznatky, dovednosti a prvotní zkušenosti žáků, učí je poznávat a pojmenovávat nejbližší okolí, vnímat lidi, vztahy mezi nimi a na základě toho si utvářet postoj ke svému okolí a společnosti. Při osvojování znalostí v této oblasti žáci vyjadřují své myšlenky, poznatky a dojmy, učí se reagovat na myšlenky, názory a podněty jiných lidí.

Potřebné vědomosti a dovednosti ve vzdělávacím oboru Člověk a jeho svět získávají žáci především tím, že pozorují názorné pomůcky, přírodu a činnosti lidí, hrají určené role, řeší modelové situace atd.

Charakteristické pro vzdělávací oblast Člověk a jeho svět je jeho prolínání s učivem ostatních předmětů. Právě toto prolínání dává možnost vytváření různých malých projektů, které výuku obohatí a učivo propojí se životem kolem dětí.

Oblasti výuky – 5 tematických okruhů:

Místo, kde žijeme

Žáci se učí na základě poznávání nejbližšího okolí, vztahů a souvislostí v něm chápat organizaci života v rodině, ve škole, v obci, ve společnosti. Učí se bezpečně v tomto světě pohybovat. Různé činnosti a úkoly by měly přirozeným způsobem probudit v žácích kladný vztah k místu jejich bydliště, postupně rozvíjet jejich národní cítění a vztah k naší zemi.

Lidé kolem nás

Žáci si postupně upevňují a osvojují základy vhodného chování a jednání mezi lidmi, uvědomují si význam a podstatu pomoci a solidarity mezi lidmi, vzájemné úcty, snášenlivosti a rovného postavení mužů a žen. Poznávají, jak se lidé sdružují, baví.

Lidé a čas

Žáci se učí orientovat v dějích a v čase. Poznávají, jak a proč se čas měří. Učí se poznávat, jak se život a věci vyvíjejí a jakým změnám podléhají v čase. V tematickém okruhu se vychází od nejznámějších událostí v rodině, obci a regionu.

Rozmanitost přírody

Žáci poznávají Zemi jako planetu sluneční soustavy, poznávají velkou rozmanitost i proměnlivost živé i neživé přírody naší vlasti. Učí se hledat možnosti, jak ve svém věku přispět k ochraně přírody.

Člověk a jeho zdraví

Žáci poznávají především sebe na základě poznávání člověka jako živé bytosti, která má své biologické a fyziologické funkce a potřeby. Poznávají zdraví jako stav bio-psycho-sociální rovnováhy člověka. Žáci se seznamují s tím, jak se člověk vyvíjí a mění od narození do dospělosti, co je pro člověka vhodné a nevhodné z hlediska denního režimu, hygieny a výživy. Získávají základní poučení o zdraví a nemocech, o zdravotní prevenci a poskytování první pomoci. Osvojují si bezpečné chování v různých životních situacích.

V rámci tohoto předmětu jsou naplňovány tyto výchovné a vzdělávací strategie:

Kompetence k učení

- seznamujeme žáky s prací s textem a vyhledáváním informací
- vedeme žáky k objevování a poznávání všeho, co je zajímavé a v čem by v budoucnu mohli uspět
- umožňujeme ve vhodných případech realizovat vlastní nápady a podněcujeme tvořivost žáků
- vytváříme takové situace, aby žáci měli radost z učení a pochopili přínos pro jejich další vzdělávání
- motivujeme žáky pro celoživotní učení

Kompetence k řešení problémů

- pomáháme žákům řešit problémové úlohy a rozvíjíme schopnost projevit svůj názor
- vedeme žáky k řešení problémových úloh z praktického života
- učíme žáky využívat co největší množství odpovídajících zdrojů informací - knihu, internet, praktické pokusy

Kompetence komunikativní

- podporujeme obhajobu vlastních názorů a vhodnou formou vedeme k argumentaci a naslouchání názorům jiných žáků
- vytváříme dostatečný prostor k vyjádření myšlenek žáka při problémovém vyučování, v pracovních skupinách
- posilujeme u žáků vnímání názorů druhých, diskuzi a spolupráci s ostatními žáky
- pomáháme žákům rozšiřovat si slovní zásobu v osvojených tématech
- vedeme žáky k sebevědomému vystupování a jednání k efektivní komunikaci

Kompetence sociální a personální

- podněcujeme spolupráci žáků s učitelem i ostatními spolužáky a zapojujeme je do práce ve skupinách, snažme se o vytváření příjemné atmosféry v týmu
- vedeme žáky k respektování společně dohodnutých pravidel chování
- přispíváme k vytváření harmonické atmosféry ve skupině, vedeme žáky k projevu úcty a ohleduplnosti k druhým
- vedeme žáky k upevnování preventivního chování, účelného rozhodování a jednání v různých situacích ohrožení vlastního zdraví a bezpečnosti druhých, včetně chování při mimořádných událostech

Kompetence občanské

- učíme žáky chápat souvislosti současnosti a minulosti
- vedeme žáky k chápání a respektování základních společenských norem, odmítání hrubého a neetického chování, k respektování pravidel
- podněcujeme žáky k chápání základních ekologických souvislostí
- učíme žáky orientovat se v problematice peněz a cen a k odpovědnému spravování osobního rozpočtu

Kompetence pracovní

- podporujeme aktivní zapojování do práce, vedeme žáky ke zvládnutí hodnocení a sebehodnocení, k vytváření pracovních návyků v samostatné i týmové činnosti
- klademe u žáků důraz na dodržování hygieny práce
- učíme žáky schopnosti organizovat si svou práci
- učíme žáky používat různé materiály, nástroje a vybavení

Kompetence digitální

- klademe důraz na vytváření společných pravidel chování ve třídě včetně pravidel při práci s technologiemi a na jejich dodržování
- vedeme žáky k dodržování pravidel chování při interakci v digitálním prostředí, k ochraně osobních údajů a k uvědomění si, které údaje je vhodné, a naopak nevhodné o sobě zveřejňovat a proč
- vedeme žáky ke zdravému používání online technologií, k uvědomění si zdravotních rizik, která mohou nastat při jejich dlouhodobém používání, a k jejich předcházení
- motivujeme žáky ke zkoumání přírody s využitím online aplikací a ke vhodnému používání digitálních map a navigací
- dáváme žákům prostor k plánování a realizaci pokusů a pozorování s účelným využitím digitálních technologií

Předmětem se prolínají průřezová témata:

OSV

- **rozvoj schopností poznávání** – žák zvyšuje svou pozornost, cvičí si paměť
- **sebezpoznání a sebepojetí** – žák koriguje své chování vůči ostatním lidem; procvičuje sebeovládání
- **psychohygienu** – žák zařazuje do svého denního režimu relaxaci a odpočinek (za pomoci rodičů a učitelů)
- **poznávání lidí** – žák se učí hledat pozitiva na ostatních lidech, výhody v jejich odlišnostech
- **mezilidské vztahy** – žák rozvíjí spolupráci ve skupině
- **kommunikace** – žák se cvičí v samostatném projevu.
- **kooperace a kompetice** – žák zastává různé role při skupinové práci, cvičí se v dovednostech pro etické zvládnutí soutěže a konkurence

VDO

- **občanská společnost a škola** – žák se zapojuje do školní/třídní samosprávy,

rozumí smyslu práv a povinností

EGS

- žák si uvědomuje souvislosti řešení situací běžného občana s globálními problémy

MKV

- **kulturní diference** – jedinečnost každého člověka a jeho individuální zvláštnosti
- **lidské vztahy** – parvo všech lidí žít společně a podílet se na spolupráci, udržovat tolerantní vztahy a rozvíjet spolupráci s jinými lidmi

EVM

- **lidské aktivity a problémy životního prostředí** - pěstuje návyky nezbytné pro každodenní život vzhledem k životnímu prostředí
- **vztah člověka k prostředí** - spolupracuje při péči o životní prostředí na místní úrovni

Vzdělávací oblast: Člověk a jeho svět

Vyučovací předmět: Prvouka

Ročník: 1.

Očekávané výstupy

Místo, kde žijeme

- ČJS-3-1-01 vyznačí v jednoduchém plánu místo svého bydliště a školy, cestu na určené místo a rozliší možná nebezpečí v nejbližším okolí

*Minimální doporučená úroveň očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření
ČJS-3-1-01 p orientuje se v okolí svého bydliště a v okolí školy
Popíše a zvládne cestu do školy*

Lidé kolem nás

- ČJS-3-2-01 rozlišuje blízké příbuzenské vztahy v rodině, role rodinných příslušníků a vztahy mezi nimi, projevuje toleranci k přirozeným odlišnostem spolužáků i jiných lidí, jejich přednostem i nedostatkům

*Minimální doporučená úroveň očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření
ČJS-3-2-01 p rozlišuje role rodinných příslušníků a vztahy mezi nimi, rozlišuje blízké příbuzenské vztahy
Dodržuje základní pravidla společenského chování
Při setkání s neznámými lidmi se chová adekvátně
Projevuje toleranci k odlišnostem spolužáků, jejich přednostem i nedostatkům*

Lidé a čas

- ČJS-3-3-01 využívá časové údaje při řešení různých situací v denním životě, rozlišuje děj v minulosti, přítomnosti a budoucnosti

Minimální doporučená úroveň očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření

- ČJS-3-3-01 p pozná kolik je hodin, orientuje se v čase
Zná rozvržení svých denních činností

Rozmanitost přírody

- ČJS-3-4-01 pozoruje, popíše a porovná viditelné proměny v přírodě v jednotlivých ročních obdobích

Minimální doporučená úroveň očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření

ČJS-3-4-01 p pozoruje a na základě toho popíše některé viditelné proměny v přírodě v jednotlivých ročních obdobích

Člověk a jeho zdraví

- ČJS-3-5-01 uplatňuje základní hygienické, režimové a jiné zdravotně preventivní návyky s využitím elementárních znalostí o lidském těle; projevuje vhodným chováním a činnostmi vztah ke zdraví
- ČJS-3-5-02 rozezná nebezpečí různého charakteru, využívá bezpečná místa pro hru a trávení volného času; uplatňuje základní pravidla bezpečného chování účastníka silničního provozu, jedná tak, aby neohrožoval zdraví své a zdraví jiných
- ČJS-3-5-03 chová se obezřetně při setkání s neznámými jedinci, odmítne komunikaci, která je mu nepříjemná; v případě potřeby požádá o pomoc pro sebe i pro jiné; ovládá způsoby komunikace s operátory tísňových linek
- ČJS-3-5-04 reaguje adekvátně na pokyny dospělých při mimořádných událostech

Minimální doporučená úroveň očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření

*ČJS-3-5-01 p uplatňuje hygienické návyky a zvládá sebeobsluhu, popíše své zdravotní potíže a pocity, zvládá ošetření drobných poranění
Pojmenuje hlavní části lidského těla*

*ČJS-3-5-02 p rozezná nebezpečí, dodržuje zásady bezpečného chování, neohrožuje své zdraví a zdraví jiných
Uplatňuje základní pravidla bezpečného chování účastníka silničního provozu*

ČJS-3-5-03 p chová se obezřetně při setkání s neznámými jedinci, v případě potřeby požádá o pomoc pro sebe i pro jiné, ovládá způsoby komunikace s operátory tísňových linek

ČJS-3-5-04 p reaguje adekvátně na pokyny dospělých při mimořádných událostech

Dílčí výstupy

Místo, kde žijeme

- orientuje se ve škole a v blízkém okolí
- zná název školy, jméno třídní učitelky a ředitele školy
- je schopen si udržet pořádek na svém místě, ve své aktovce, neničí vybavení školy
- rozlišuje čas k práci a odpočinku
- poznává rozdíly mezi městem a vesnicí

Lidé kolem nás

- vhodně se chová ke spolužákům a učitelům, dokáže rozlišit nežádoucí formy chování
- vyzná se v základních příbuzenských vztazích, vnímá důležitost rodiny pro život dítěte
- orientuje se rámcově v profesi svých rodičů
- vnímá rozlišnosti mezi lidmi

Lidé a čas

- orientuje se v čase při řešení různých situací v denním životě,
- chápe rozdíl mezi dějem v minulosti, přítomnosti a v budoucnosti
- pojmenuje názvy dnů v týdnu, měsíců v roce, ročních období

- seznamuje se s významnými dny a svátky v roce, zvyky a obyčejí

Rozmanitost přírody

- pozoruje a porovnává změny v jednotlivých ročních obdobích a na různých místech v okolí (na zahradě, na poli...)
- seznámí se s některými druhy plodin v určitém ročním období
- poznává a učí se rozlišovat stromy listnaté a jehličnaté
- pozná domácí zvířata a jejich mláďata

Člověk a jeho zdraví

- rozezná a pojmenuje základní části lidského těla
- orientuje se v etapách průběhu lidského života (dětství, dospívání, dospělost, stáří)
- zná základy správné životosprávy, má povědomí o zdravé stravě
- rozlišuje pojmy nemoc-úraz
- chápe význam svého zdraví, důležitost dodržování hygieny a čistoty
- ví, jak přivolat lékaře, hasiče, policii
- uplatňuje základní pravidla silničního provozu
- dodržuje pokyny dospělých při mimořádných situacích
- ví, jak se chovat při setkání s neznámými osobami
- dbá na své bezpečí při hrách

Učivo

Místo, kde žijeme

- **Domov** – prostředí domova, orientace v místě bydliště
- **Škola** – prostředí školy, činnosti ve škole, okolí školy, bezpečná cesta do školy; riziková místa a situace

Lidé kolem nás

- **Rodina** – postavení jedince v rodině, role členů rodiny, příbuzenské a mezigenerační vztahy, život a funkce rodiny, fyzická a duševní práce, zaměstnání
- **Chování lidí** – vlastnosti lidí, pravidla slušného chování – ohleduplnost, etické zásady, zvládání vlastní emocionality; rizikové situace; rizikové chování, předcházení konfliktům

Lidé a čas

- **Orientace v čase a časový řád** – určování času, kalendáře, generace, denní režim, roční období
- **Současnost a minulost v našem životě** – proměny způsobu života, předměty denní potřeby, státní svátky a významné dny

Rozmanitost přírody

- **Vesmír a Země** – roční období
- **Životní podmínky** – rozmanitost podmínek života na Zemi; význam ovzduší, vodstva, půd, rostlinstva a živočišstva na Zemi; podnebí a počasí

Člověk a jeho zdraví

- **Lidské tělo** – životní potřeby člověka
- **Péče o zdraví** - zdravý životní styl, denní režim, správná výživa, výběr a způsoby uchovávání potravin, vhodná skladba stravy, pitný režim
- **Osobní bezpečí, krizové situace** - vhodná a nevhodná místa pro hru, bezpečné chování v rizikovém prostředí, bezpečné chování v silničním provozu, dopravní

značky; předcházení rizikovým situacím v dopravě a v dopravních prostředcích (bezpečnostní prvky)

- **Přivolání pomoci v případě ohrožení fyzického a duševního zdraví** - služby odborné pomoci, čísla tísňového volání, správný způsob volání na tísňovou linku
- **Mimořádné události a rizika ohrožení s nimi spojená** - postup v případě ohrožení (varovný signál, evakuace, zkouška sirén); požáry (příčiny a prevence vzniku požárů, ochrana a evakuace při požáru); integrovaný záchranný systém

Mezipředmětové vztahy

HV – lidové písně, písně o zvířatech, rostlinách

ČJ - básně a vyprávění k daným tématům

TV - hudebně-pohybové hry, pohybové hry

ČJ - vyprávění zážitků z pozorování, vycházek

VV - kresba, malba (přírody, moje rodina, škola)

PČ - modelování

M - určování množství, porovnávání.,

Vzdělávací oblast: Člověk a jeho svět

Vyučovací předmět: Prvouka

Ročník: 2.

Očekávané výstupy

Místo, kde žijeme

- ČJS-3-1-01 vyznačí v jednoduchém plánu místo svého bydliště a školy, cestu na určené místo a rozliší možná nebezpečí v nejbližším okolí

*Minimální doporučená úroveň očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření
ČJS-3-1-01 p orientuje se v okolí svého bydliště a v okolí školy
Popíše a zvládne cestu do školy*

Lidé kolem nás

- ČJS-3-2-01 rozlišuje blízké příbuzenské vztahy v rodině, role rodinných příslušníků
a vztahy mezi nimi, projevuje toleranci k přirozeným odlišnostem spolužáků i jiných lidí, jejich přednostem i nedostatkům

*Minimální doporučená úroveň očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření
ČJS-3-2-01 p rozlišuje role rodinných příslušníků a vztahy mezi nimi, rozlišuje blízké příbuzenské vztahy
Dodržuje základní pravidla společenského chování
Při setkání s neznámými lidmi se chová adekvátně
Projevuje toleranci k odlišnostem spolužáků, jejich přednostem i nedostatkům*

Lidé a čas

- ČJS-3-3-03 uplatňuje elementární poznatky o sobě, rodině a činnostech člověka, o lidské společnosti, soužití, zvycích a o práci lidí; na příkladech porovnává minulost a současnost

Minimální doporučená úroveň očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření

*ČJS-3-3-03 p rozlišuje děj v minulosti, přítomnosti a budoucnosti
Poznává různé lidské činnosti*

Rozmanitost přírody

- ČJS-3-4-02 roztrídí některé přírodniny podle nápadných určujících znaků, vede příklady výskytu organismů ve známé lokalitě

Minimální doporučená úroveň očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření

*ČJS-3-4-02 p pozná nejběžnější druhy domácích a volně žijících zvířat
Pojmenuje základní druhy ovoce a zeleniny a pozná rozdíly mezi dřevinami a bylinami*

Člověk a jeho zdraví

- ČJS-3-5-03 chová se obezřetně při setkání s neznámými jedinci, odmítne komunikaci, která je mu nepříjemná; v případě potřeby požádá o pomoc pro sebe i pro jiné; ovládá způsoby komunikace s operátory tísňových linek

Minimální doporučená úroveň očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření

ČJS-3-5-03 p chová se obezřetně při setkání s neznámými jedinci, v případě potřeby požádá o pomoc pro sebe i pro jiné, ovládá způsoby komunikace s operátory tísňových linek

Dílčí výstupy.

Místo, kde žijeme

- pojmenuje nejdůležitější části a místa obce
- pozoruje základní činnosti člověka v krajině a jejich vlivy na životní prostředí krajiny
- zná a dodržuje základní pravidla pro chodce
- zná vybrané dopravní značky, se kterými se setkává ve svém okolí
- rozlišuje nejznámější dopravní prostředky

Lidé kolem nás

- rozlišuje základní i širší příbuzenské vztahy
- orientuje se rámcově v profesi svých rodičů
- uplatňuje zásady vhodného chování ve škole mezi spolužáky a při činnostech mimo budovu školy
- je veden k ochraně svého bezpečí při jednání s cizími lidmi
- respektuje osobní vlastnictví svých spolužáků
- rozpoznává svá lidská práva a povinnosti žáka školy

Lidé a čas

- orientuje se v čase - kalendářní rok, školní rok, měsíce, dny, týdny, hodiny, minuty ...
- všímá si významných událostí v regionu, odliší minulost, současnost a budoucnost

Rozmanitost přírody

- pozoruje a popisuje proměny v jednotlivých ročních obdobích,
- třídí přírodniny podle základních znaků
- rozlišuje a poznává charakteristické znaky lesa, pole, louky, potoka

- všímá si způsobu života živočichů ve volné přírodě a v zajetí
- má povědomí o významu životního prostředí pro člověka
- chápe potřebu pravidelné péče o pokojové rostliny
- dokáže pojmenovat základní domácí a hospodářská zvířata
- pozná ovocné stromy, základní druhy ovoce a zeleniny

Člověk a jeho zdraví

- rozpozná základní části lidského těla, vnitřní orgány, kostru
- zdůvodní základní návyky osobní a intimní hygieny
- rozpozná obvyklé příznaky běžných nemocí, rozlišuje mezi úrazem a nemocí
- dokáže poskytnout první pomoc při drobném poranění a krvácení
- ví, jak odmítat komunikaci s cizími lidmi, ví, jak a kde může požádat o pomoc
- chápe mimořádné události ohrožení a řídí se pokyny dospělých
- zná důležitá telefonní čísla
- uplatňuje základní pravidla silničního provozu

Učivo

Místo, kde žijeme

- **Domov** – prostředí domova, orientace v místě bydliště
- **Škola** – prostředí školy, činnosti ve škole, okolí školy, bezpečná cesta do školy; riziková místa a situace

Lidé kolem nás

- **Rodina** – postavení jedince v rodině, role členů rodiny, příbuzenské a mezigenerační vztahy, život a funkce rodiny
- **Soužití lidí** – mezilidské vztahy, komunikace, principy demokracie
- **Chování lidí** – vlastnosti lidí, pravidla slušného chování – ohleduplnost, etické zásady

Lidé a čas

- **Orientace v čase a časový řád** – určování času, dějiny jako časový sled událostí, letopočet, kalendáře, generace, denní režim, roční období
- **Současnost a minulost v našem životě** – proměny způsobu života, bydlení, předměty denní potřeby, průběh lidského života, státní svátky a významné dny

Rozmanitost přírody

- **Rostliny, houby, živočichové** – znaky života, životní potřeby a projevy, průběh a způsob života, výživa, stavba těla u některých nejznámějších druhů, význam v přírodě a pro člověka
- **Životní podmínky** – rozmanitost podmínek života na Zemi
- **Rovnováha v přírodě** – význam, vzájemné vztahy mezi organismy, základní společenstva

Člověk a jeho zdraví

- **Lidské tělo** – stavba těla, základní funkce a projevy
- **Péče o zdraví** – přenosné a nepřenosné nemoci, drobné úrazy a poranění, prevence nemocí a úrazů, první pomoc při drobných poraněních, osobní a duševní hygiena
- **Osobní bezpečí, krizové situace** – bezpečné chování v rizikovém prostředí
- **Přivolání pomoci v případě ohrožení fyzického a duševního zdraví** - služby odborné pomoci, čísla tísňového volání, správný způsob volání na tísňovou linku

Mezipředmětové vztahy

- HV – lidové písně, písně o zvířatech, rostlinách
ČJ - básně k daným tématům, texty a vyprávění o přírodě, rodině, zvířatech
TV - hudebně-pohybové hry, pohybové hry
ČJ - vyprávění zážitků z pozorování, vycházek, popis zvířátka
VV - kresba, malba (zvířata, příroda, člověk, rodina, škola)
PČ - modelování, stříhání, vylepování, práce s přírodním materiálem nalezeným na vycházkách
M - určování množství, porovnávání, jednotky času

Vzdělávací oblast: Člověk a jeho svět

Vyučovací předmět: Prvouka

Ročník: 3.

Očekávané výstupy

Místo, kde žijeme

- ČJS-3-1-02 začlení svou obec (město) do příslušného kraje a obslužného centra ČR, pozoruje a popíše změny v nejbližším okolí, obci (městě)

Lidé kolem nás

- ČJS-3-2-02 odvodí význam a potřebu různých povolání a pracovních činností

*Minimální doporučená úroveň očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření
ČJS-3-2-02 p pojmenuje nejběžnější povolání a pracovní činnosti*

Lidé a čas

- ČJS-3-3-02 pojmenuje některé rodáky, kulturní či historické památky, významné události regionu

*Minimální doporučená úroveň očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření
ČJS-3-3-02 p rozlišuje děj v minulosti, přítomnosti a budoucnosti*

Rozmanitost přírody

- ČJS-3-4-03 provádí jednoduché pokusy u skupiny známých látek, určuje jejich společné a rozdílné vlastnosti a změří základní veličiny pomocí jednoduchých nástrojů a přístrojů

*Minimální doporučená úroveň očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření
ČJS-3-4-03 p provede jednoduchý pokus podle návodu*

Člověk a jeho zdraví

- ČJS-3-5-02 rozezná nebezpečí různého charakteru, využívá bezpečná místa pro hru a trávení volného času; uplatňuje základní pravidla bezpečného chování účastníka silničního provozu, jedná tak, aby neohrožoval zdraví své a zdraví jiných

- ČJS-3-5-03 chová se obezřetně při setkání s neznámými jedinci, odmítne komunikaci, která je mu nepříjemná; v případě potřeby požádá o pomoc pro sebe i pro jiné; ovládá způsoby komunikace s operátory tísňových linek

Minimální doporučená úroveň očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření

-
- ČJS-3-5-02 p rozezná nebezpečí, dodržuje zásady bezpečného chování, neohrožuje své zdraví a zdraví jiných
- Uplatňuje základní pravidla bezpečného chování účastníka silničního provozu
- ČJS-3-5-03 p chová se obezřetně při setkání s neznámými jedinci, v případě potřeby požádá o pomoc pro sebe i pro jiné, ovládá způsoby komunikace s operátory tísňových linek

Dílčí výstupy

Místo, kde žijeme

- bezpečně se orientuje v nejbližším okolí bydliště, školy i v místní krajině
- určí světové strany na mapě i v přírodě, zná význam barev na mapě
- rozliší přírodní a umělé prvky v okolní krajině
- objasní rozdíl mezi městem a vesnicí
- rozpozná některé dopravní značky
- dokáže se řídit světelnými a zvukovými signály

Lidé kolem nás

- rozlišuje základní i širší příbuzenské vztahy
- toleruje přirozené rozdíly mezi jednotlivci
- zná a uplatňuje pravidla slušného chování
- poznává různé druhy povolání, rozlišuje některé pracovní pomůcky a nástroje, seznamuje se s výrobky
- seznamuje se s pojmy : práce-volný čas, práce fyzická a duševní

Lidé a čas

- dokáže určit přesný čas
- orientuje se bezpečně v kalendářním a školním roce
- objasňuje odlišnosti způsobu života a bydlení dříve a nyní - minulost, současnost
- konkretizuje pojmy rodný kraj, domov, vlast
- seznamuje se s historií obce, historickými památkami, významnými událostmi a pověstmi

Rozmanitost přírody

- rozlišuje prvky živé a neživé přírody
- podrobně zkoumá vlastnosti vody, vzduchu a půdy
- prakticky třídí organismy do známých skupin
- rozlišuje aktivity prospívající životnímu prostředí, zdraví člověka a naopak
- popisuje vlastnosti některých látek a jejich změn na základě pozorování a pokusů
- vysvětlí rozdíly mezi rostlinami, mezi živočichy
- pozná volně žijící, hospodářská i domácí zvířata
- vysvětlí význam chráněných území, zoologických zahrad, botanických zahrad

Člověk a jeho zdraví

- uplatňuje základní hygienické, režimové a jiné zdravotně preventivní návyky na základě elementárních znalostí o lidském těle
- využívá znalostí lidského těla k vysvětlení základních funkcí jednotlivých orgánových soustav

- rozlišuje jednotlivé etapy vývoje lidského života
- dokáže přivolat lékařskou pomoc a ošetří drobná poranění
- osvojuje si na modelových situacích odmítání návykových látek
- ovládá přiměřeně svému věku pravidla silničního provozu v rolích chodce a cyklisty
- seznamuje se s krizovými situacemi (šikana, týrání, sexuální zneužívání)
- řídí se důsledně pokyny dospělých při mimořádných situacích
- dokáže přivolat pomoc policie, zdravotníků, záchranářů, hasičů apod.
- zná důležitost péče o své zdraví

Učivo

Místo, kde žijeme

- **Obec (město), místní krajina** – její části, poloha v krajině, minulost a současnost obce (města), význačné budovy, dopravní síť

Lidé kolem nás

- **Rodina** – fyzická a duševní práce, zaměstnání

Lidé a čas

- **Regionální památky** – péče o památky, lidé a obory zkoumající minulost

Rozmanitost přírody

- **Látky a jejich vlastnosti** – třídění látek, změny látek a skupenství, vlastnosti, porovnávání látek a měření veličin s praktickým užíváním základních jednotek

Člověk a jeho zdraví

- **Osobní bezpečí, krizové situace** – vhodná a nevhodná místa pro hru, bezpečné chování v rizikovém prostředí, označování nebezpečných látek; bezpečné chování v silničním provozu, dopravní značky; předcházení rizikovým situacím v dopravě a v dopravních prostředcích (bezpečnostní prvky)
- **Přivolání pomoci v případě ohrožení fyzického a duševního zdraví** - služby odborné pomoci, čísla tísňového volání, správný způsob volání na tísňovou linku

Mezipředmětové vztahy

HV – lidové písně, písně o zvířatech, rostlinách

ČJ - básně k daným tématům, vyprávění, bajky, správné a souvislé vyjadřování

TV - hudebně pohybové hry, pohybové hry, správné držení těla, dopravní hry

ČJ - vyprávění zážitků z pozorování, vycházek, popis, rozhovor, popis pracovního postupu, správné a souvislé vyjadřování

VV - kresba, malba (rodina, příroda, škola, člověk)

PČ - modelování, stříhání, lepení, vytrhávání, práce s přírodním materiálem z vycházek

M - určování množství, porovnávání, slovní úlohy, jednotky času

Vyučovací předmět: Vlastivěda

Charakteristika vyučovacího předmětu

Obsahové, časové a organizační vymezení

Vyučovací předmět **prvouka** se vyučuje jako samostatný předmět v kmenových třídách.

- 4. ročník.....2 hodiny týdně
- 5. ročník ..... 2 hodiny týdně

Vlastivěda je realizována ve vzdělávacím oboru Člověk a jeho svět.

Vzdělávací obsah je rozdělen na pět tematických okruhů, ve vlastivědě se realizují tři okruhy:

Místo, kde žijeme

Lidé kolem nás

Lidé a čas

Výuka probíhá většinou v kmenových třídách. Způsob naplňování cílů tohoto předmětu jsou vlastivědné vycházky, exkurze, práce s knihou, atlasem a texty na internetu. Důraz je kladen na rozvoj komunikačních dovedností, vyhledávání a práce s informacemi. Žáci se učí vnímat základní vztahy ve společnosti, porozumět soudobému způsobu života, jeho přednostem a problémům včetně situací ohrožení. Učí se vnímat současnost jako výsledek minulosti.

Místo, kde žijeme

V tomto tematickém okruhu se žáci učí poznávat nejbližší okolí, vztahů a souvislostí, chápat organizaci života v rodině, ve škole, v obci, ve společnosti. Učí se do života vstupovat s vlastními představami a aktivitou. Žák prakticky poznává místní, regionální skutečnosti, např. dopravní výchovu, postupně rozvíjí vztah k místu bydliště, k zemi, národní cítění.

Lidé kolem nás

Žáci si upevňují základy vhodného chování a jednání mezi lidmi. Uvědomují si význam a podstatu tolerance, pomoci, solidarity, úcty, snášenlivosti a rovného postavení mužů a žen. Seznamují se se základními právy a povinnostmi, se světem financí i problémy ve společnosti i ve světě.

Poznávají, jak se lidé sdružují, baví, jakou vytvářejí kulturu.

Žák získává prvotní poznatky k výchově budoucího občana demokratického státu.

Lidé a čas

Žáci se učí orientovat se v dějích a v čase, poznávat historické děje a věci, jak se věci vyvíjejí. Vycházejí od neznámějších událostí v rodině, obci a regionu. Seznamují se s nejdůležitějšími událostmi v historii naší země.

Vyvoláváme u žáků zájem o minulost a o kulturní bohatství regionu i celé vlasti.

Získávají zkušenosti, jak samostatně vyhledávat, získávat, zkoumat a třídit informace z dostupných zdrojů, v počátku od členů rodiny a lidí v nejbližším okolí.

V rámci tohoto předmětu jsou naplňovány tyto výchovné a vzdělávací strategie:

Kompetence k učení

- učíme žáky vyznačit v jednoduchém plánu obce místo bydliště, školy, cestu na určené místo
- učíme žáky začlenit obec (město) do příslušného kraje
- snažíme se vést žáky k užívání správné terminologie a symboliky
- vedeme žáky k práci s textem a vyhledávání informací v encyklopediích a mapách
- vedeme žáky ke správné orientaci v problematice peněz a cen a odpovědnému spravování osobního účtu

Kompetence k řešení problémů

- učíme žáky rozlišit přírodní a umělé prvky v okolní krajině
- umožňujeme žákům pracovat s odbornou literaturou, encyklopediemi apod.
- umožňujeme žákům spolupodílet se na přípravě kvízů, hádanek apod.

Kompetence komunikativní

- motivujeme žáky k využívání všestranné a účinné komunikace
- vedeme žáky samostatnému a sebevědomému vystupování a jednání, k efektivní a bezkonfliktní komunikaci, k bezpečné komunikaci prostřednictvím elektronických médií
- posilujeme, aby žák využíval časové údaje při řešení různých situací, rozlišoval děj v minulosti, přítomnosti a budoucnosti
- vedeme žáky k ověřování výsledků, k argumentaci

Kompetence sociální a personální

- vedeme žáky k rozlišování vztahů mezi lidmi, národy
- motivujeme žáky k využívání interpretace či prezentace různých textů, obrazových materiálů a jiných forem záznamů
- vedeme žáky ke kulturnímu a tolerantnímu chování a jednání na základě respektu a uplatňovaných pravidel soužití
- podporujeme činnost žáků při práci ve skupinách, vedeme žáky k vzájemné spolupráci

Kompetence občanská

- zařazujeme činnosti, kde žáci poznávají a pojmenovávají některé rodáky, kulturní či historické památky, významné události v oblastech ČR (případně ve státech Evropy)
- podporujeme u žáků toleranci k přirozeným odlišnostem lidské společnosti
- nabízíme žákům možnost podílet se na utváření kritérií hodnocení činností nebo jejich výsledků
- učíme žáky hodnotit vlastní výsledky

Kompetence pracovní

- klademe důraz, aby žák uplatňoval elementární poznatky o lidské společnosti, soužití a o práci lidí, na příkladech porovnával minulost a současnost
- snažíme se u žáků vzbudit zájem o náměty, názory, zkušenosti ostatních žáků
- učíme žáky plánovat úkoly a postupy
- motivujeme žáky k využití možné spolupráce s ostatními žáky při plnění úkolů
- vedeme žáky k využívání znalostí a dovedností v jiných předmětech a v obecném životě

Kompetence digitální

- klademe důraz na vytváření společných pravidel chování ve třídě včetně pravidel při práci s technologiemi a na jejich dodržování
- vedeme žáky k dodržování pravidel chování při interakci v digitálním prostředí, k ochraně osobních údajů a k uvědomění si, které údaje je vhodné, a naopak nevhodné o sobě zveřejňovat a proč
- vedeme žáky ke zdravému používání online technologií, k uvědomění si zdravotních rizik, která mohou nastat při jejich dlouhodobém používání, a k jejich předcházení
- motivujeme žáky ke zkoumání přírody s využitím online aplikací a ke vhodnému používání digitálních map a navigací
- dáváme žákům prostor k plánování a realizaci pokusů a pozorování s účelným využitím digitálních technologií

Předmětem se prolínají průřezová témata:

VDO - Občan, občanská společnost a stát – občan jako odpovědný člen společnosti (jeho práva a povinnosti, schopnost je aktivně uplatňovat, přijímat odpovědnost za své postoje a činy, angažovat se a být zainteresovaný na zájmu celku); Listina základních práv a svobod, práva a povinnosti občana; úloha občana v demokratické společnosti; základní principy a hodnoty demokratického politického systému (právo, spravedlnost, diferenciacie, různorodost); principy soužití s minoritami (vztah k jinému, respekt k identitám, vzájemná komunikace a spolupráce, příčiny nedorozumění a zdroje konfliktů)

VDO - Formy participace občanů v politickém životě – volební systémy a demokratické volby a politika (parlamentní, krajské a komunální volby); obec jako základní jednotka samosprávy státu; společenské organizace a hnutí

VDO - Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování – demokracie jako protiváha diktatury a anarchie; principy demokracie; základní kategorie fungování demokracie (spravedlnost, řád, norma, zákon, právo, morálka); význam Ústavy jako základního zákona země; demokratické způsoby řešení konfliktů a problémů v osobním životě i ve společnosti

EGS - Evropa a svět nás zajímá – rodinné příběhy, zážitky a zkušenosti z Evropy a světa; místa, události a artefakty v blízkém okolí mající vztah k Evropě a světu; naši sousedé v Evropě; život dětí v jiných zemích; lidová slovesnost, zvyky a tradice národů Evropy

EGS - Jsme Evropané – kořeny a zdroje evropské civilizace; klíčové mezníky evropské historie; Evropská integrace; instituce Evropské unie a jejich fungování; čtyři svobody a jejich dopad na život jedince; co Evropu spojuje a co ji rozděluje; mezinárodní organizace a jejich přispění k řešení problémů dětí a mládeže

MKV - Princip sociálního smíru a solidarity – odpovědnost a přispění každého jedince za odstranění diskriminace a předsudků vůči etnickým skupinám; nekonfliktní život v multikulturní společnosti; aktivní spolupodílení se podle svých možností na přetváření společnosti, zohlednění potřeb minoritních skupin; otázka lidských práv, základní dokumenty

OSV – Osobnostní rozvoj – Sebepoznání a sebepojetí – Já jako zdroj informací o sobě, druhí jako zdroj informací o mě, moje tělo, moje psychika (temperament, postoje, hodnoty), co o sobě vím a co ne, jak se promítá mé já v mém chování, můj vztah k sobě samému, moje učení, moje vztahy k druhým lidem, zdravé a vyrovnané sebepojetí

OSV – Osobnostní rozvoj – Seberegulace a sebeorganizace – cvičení sebekontroly, sebeovládání – regulace vlastního jednání i prožívání, vůle, organizace vlastního času, plánování učiva i studia, stanovování osobních cílů a kroků k jejich dosažení.

OSV – Sociální rozvoj – poznávání lidí – vzájemné poznávání se ve skupině / třídě, rozvoj pozornosti vůči odlišnostem a hledání výhod v odlišnostech, chyby při poznávání lidí.

OSV – Sociální rozvoj – mezilidské vztahy -péče o dobré vztahy, chování podporující dobré vztahy, empatie a pohled na svět očima druhého, respektování, podpora, pomoc, lidská práva jako regulativ vztahů, vztahy a naše skupina/ třída (práce s přirozenou dynamikou dané třídy jako sociální skupiny).

Vzdělávací oblast: Člověk a jeho svět
Vyučovací předmět: Vlastivěda

Ročník: 4.

Očekávané výstupy

Místo, kde žijeme

ČJS-5-1-01 určí a vysvětlí polohu svého bydliště nebo pobytu vzhledem ke krajině a státu

ČJS-5-1-02 určí světové strany v přírodě i podle mapy, orientuje se podle nich a řídí se podle zásad bezpečného pohybu a pobytu v přírodě

ČJS-5-1-04 vyhledá typické regionální zvláštnosti přírody, osídlení, hospodářství a kultury, jednoduchým způsobem posoudí jejich

ČJS-5-1-06 rozlišuje hlavní orgány státní moci a některé jejich zástupce, symboly našeho státu a jejich význam

Minimální doporučená úroveň očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření
ČJS-5-1-01 p popíše polohu svého bydliště na mapě, začlení svou obec (město) do příslušného kraje

Orientuje se na mapě České republiky, určí světové strany
ČJS-5-1-02 p orientuje se na mapě České republiky, určí světové strany

Řídí se zásadami bezpečného pohybu a pobytu v přírodě

ČJS-5-1-04 p uvede pamětihodnosti, zvláštnosti a zajímavosti regionu, ve kterém bydlí

ČJS-5-1-06 p pozná státní symboly České republiky

Lidé kolem nás

ČJS-5-2-02 rozpozná ve svém okolí jednání a chování, která se už tolerovat nemohou

Minimální doporučená úroveň očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření
ČJS-5-2-02 p rozpozná nevhodné chování a chování vrstevníků a dospělých
Uvede základní práva dítěte, práva a povinnosti žáka školy

Lidé a čas

ČJS-5-3-03 srovnává a hodnotí na vybraných ukázkách způsob života a práce předků na našem území v minulosti a současnosti s využitím regionálních specifík

Minimální doporučená úroveň očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření
ČJS-5-3-03 p rozeznává rozdíl mezi životem dnes a životem v dávných dobách

*Uvede významné události, které se vztahují k regionu a kraji
Vyjmenuje nejvýznamnější kulturní historické a přírodní památky v okolí svého
bydliště*

Dílčí výstupy

Místo, kde žijeme

- vysvětlí pojem nadmořská výška
- najde na mapě a pojmenuje velké řeky, jezera a rybníky v ČR a v blízkosti svého bydliště a školy
- dokáže vyhledat Prahu na mapě ČR, dokáže vyhledat své bydliště na mapě
- zná název kraje a krajského města, ve kterém žije
- umí vyhledávat ČR na mapě Evropy
- bere na vědomí rozdíl mezi podnebím a počasím
- stručně charakterizuje podnebí ČR
- seznámí se s pojmy povodí, rozvodí a úmoří
- vysvětlí rozdíl mezi jezerem a rybníkem
- ví, že Praha je hlavní město ČR
- seznámí se s významnými průmyslovými podniky, kulturními a vzdělávacími institucemi
- umí ukázat na mapě Čechy, Moravu, Slezsko
- umí najít na mapě střední, východní, severní, západní a jižní Čechy, Moravu a Slezsko
- stručně charakterizuje jednotlivé oblasti podle mapy
- ukáže na mapě nejdůležitější města
- pojmenuje a ukáže na mapě sousední státy
- vysvětlí, co je to glóbus a mapa
- seznámí se s měřítkem mapy
- pozná některé základní geografické značky
- ukáže na mapě a pojmenuje pohraniční pohoří
- ukáže na mapě a pojmenuje rozsáhlejší pohoří, vrchoviny a nížiny v ČR
- vysvětlí rozdíl mezi pohořím, vrchovinou a nížinou
- seznámí se s významnými místy a kulturními památkami našeho okolí

Lidé kolem nás

- zná jméno prezidenta ČR a premiéra ČR
- zná oficiální název ČR a správně ho píše
- zná a umí vyprávět některé regionální pověsti
- vypráví o některých postavách ze Starých pověstí českých
- zná některé významné osobnosti a památná místa českých dějin
- uvědomuje si minulost, současnost, chápe význam činnosti našich předků pro život dalších pokolení na našem území

- pracuje s časovými údaji, encyklopediemi a mediálními zdroji
- srovnává způsob života a práce v minulosti a současnosti

Lidé a čas

- rozeznává současné a minulé a orientuje se v hlavních reáliích minulosti i současnosti naší vlasti s využitím regionálních specifik

Učivo:

Místo, kde žijeme

obec (město), místní krajina – její části, poloha v krajině, minulost a současnost obce (města), význačné budovy, dopravní síť

okolní krajina (místní oblast, region) – zemský povrch a jeho tvary, vodstvo na pevnině, rozšíření půd, rostlinstva a živočichů, vliv krajiny na život lidí, působení lidí na krajinu a životní prostředí, orientační body a linie, světové strany

naše vlast – domov, krajina, národ, základy státního zřízení a politického systému ČR, státní správa a samospráva, státní symboly

regiony ČR – Praha a vybrané oblasti ČR,

Lidé kolem nás

soužití lidí – mezilidské vztahy, komunikace, principy demokracie

chování lidí – vlastnosti lidí, pravidla slušného chování – ohleduplnost, etické zásady, zvládání vlastní emocionality; rizikové situace; rizikové chování, předcházení konfliktům

Lidé a čas

orientace v čase a časový řád – dějiny jako časový sled událostí, kalendáře, letopočet, generace

Mezipředmětové vztahy

ČJ – vypravování o cestování

ČJ – vypravování z prázdnin

VV – památky, ilustrace k pověstem

ČJ – reprodukce textu

ČJ – čtení, úryvků z knih, ukázky básní určené k dané době

ČJ – vlastní jména, názvy států

PV – modelování pravěkých nástrojů,

stavba středověké vesnice

výroba nádob, šperků

M – slovní úlohy k dané problematice

Průřezová témata

VDO - Občan, občanská společnost a stát – občan jako odpovědný člen společnosti (jeho práva a povinnosti, schopnost je aktivně uplatňovat, přijímat odpovědnost za své postoje a činy, angažovat se a být zainteresovaný na zájmu celku); Listina základních práv a svobod, práva a povinnosti občana;

úloha občana v demokratické společnosti; základní principy a hodnoty demokratického politického systému (právo, spravedlnost, diferenciacie, různorodost); principy soužití s minoritami (vztah k jinému, respekt k identitám, vzájemná komunikace a spolupráce, příčiny nedorozumění a zdroje konfliktů)

VDO - Formy participace občanů v politickém životě – volební systémy a demokratické volby a politika (parlamentní, krajské a komunální volby); obec jako základní jednotka samosprávy státu; společenské organizace a hnutí

MKV - Princip sociálního smíru a solidarity – odpovědnost a přispění každého jedince za odstranění diskriminace a předsudků vůči etnickým skupinám; nekonfliktní život v multikulturní společnosti; aktivní spolupodílení se svých možnostech na přetváření společnosti, zohlednění potřeb minoritních skupin; otázka lidských práv, základní dokumenty

Vzdělávací oblast: Člověk a jeho svět

Vyučovací předmět: Vlastivěda

Ročník: 5.

Očekávané výstupy

Místo, kde žijeme

ČJS-5-1-03 rozlišuje mezi náčrt, plány a základními typy map; vyhledává jednoduché údaje o přírodních podmínkách a sídlištních lidí na mapách naší republiky, Evropy–

ČJS-5-1-05 porovná způsob života a přírodu v naší vlasti i v jiných zemích

Minimální doporučená úroveň očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření

ČJS-5-1-03 p má základní znalosti o České republice a její zeměpisné poloze v Evropě

ČJS-5-1-05 p sdělí poznatky a zážitky z vlastních cest

Lidé kolem nás

ČJS-5-2-01 vyjádří na základě vlastních zkušeností základní vztahy mezi lidmi, vyvodí a dodržuje pravidla pro soužití ve škole, mezi chlapci a dívkami, v rodině, v obci (městě)

ČJS-5-2-03 orientuje se v základních formách vlastnictví; používá peníze v běžných situacích, odhadne a zkontroluje cenu nákupu a vrácené peníze, na příkladu ukáže nemožnost realizace všech chtěných výdajů, vysvětlí, proč spořit, kdy si půjčovat a jak vracet dluhy

Minimální doporučená úroveň očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření

ČJS-5-2-01 p dodržuje pravidla pro soužití ve škole, v rodině, v obci (městě)

ČJS-5-2-03 p používá peníze v běžných situacích, odhadne a zkontroluje cenu jednoduchého nákupu a vrácené peníze

Porovná svá přání a potřeby se svými finančními možnostmi, uvede příklady rizik půjčování peněz

Sestaví jednoduchý osobní / rodinný rozpočet, uvede příklady základních příjmů a výdajů

Lidé a čas

ČJS-5-3-01 pracuje s časovými údaji a využívá zjištěných údajů k pochopení vztahů mezi ději a mezi jevy

ČJS-5-3-02 využívá knihovny, sbírek muzeí a galerií jako informační zdroje pro pochopení minulosti;

ČJS-5-3-03 srovnává a hodnotí na vybraných ukázkách způsob života a práce předků na našem území v minulosti a současnosti s využitím regionálních specifíků

Minimální doporučená úroveň očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření
ČJS-5-3-03 p rozeznává rozdíl mezi životem dnes a životem v dávných dobách
Uvede významné události, které se vztahují k regionu a kraji
Vyjmenuje nejvýznamnější kulturní historické a přírodní památky v okolí svého bydliště

Dílčí výstupy

Místo, kde žijeme

- vysvětlí, co je kontinent a oceán, najde je na mapě
- ukáže na mapě polokoule a zeměpisná pásma,
- určí a vysvětlí polohu svého bydliště nebo pobytu vzhledem ke krajině a státu
- určí světové strany v přírodě i podle mapy, orientuje se podle nich, respektuje zásady bezpečného pohybu a pobytu v přírodě
- rozlišuje mezi náčrtky, plány a základními typy map, vyhledává jednoduché údaje o přírodních podmínkách a sídlištích lidí na mapách naší republiky a Evropy
- orientuje se na mapě ČR (kraje, povrch, řeky ...), poznává důležitost jednotlivých oblastí pro získání surovin, zemědělství, průmysl odpočinek, chápe význam ChKO,
- jednoduchým způsobem posoudí význam vyhledaných informací z různých hledisek
- zprostředkuje ostatním zkušenosti, zážitky a zajímavosti z vlastních cest
- ukáže na mapě nejdůležitější pohoří, nížiny, moře, řeky, jezera Evropy
- orientuje se na mapě Evropy podle světových stran
- zdůvodní základní význam chráněných částí přírody a kulturních památek

Lidé kolem nás

- rozlišuje hlavní orgány státní moci a některé jejich zástupce
- ví o historickém, kulturním i politickém významu hlavního města,
- seznámí se s pověstí o založení Prahy
- objasní historické důvody zařazení státních svátků, zná symboly našeho státu
- chápe správní, historické přírodní odlišnosti států Evropy, vypráví zážitky a zajímavosti z vlastních cest, chápe nutnost spolupráce s evropskými státy, porovnává jejich odlišné způsoby života a kultury,

- je seznámen se zvláštnostmi osídlení v zemských pásmech včetně rostlinstva a živočichů
- ví o nepříznivých zásazích člověka do přírody, poukáže v nejbližším společenském a přírodním prostředí na změny a některé problémy a navrhne možnosti zlepšení životního prostředí obce
- je veden k chápání osobností ostatních, solidaritě, pomoci s dějinnými událostmi,
- využívá archivů, knihoven, médií, k pochopení mezi jevy a ději, sleduje minulost a současnost v regionu, využívá vzpomínek příbuzných i jiných pamětníků k porovnání života a práce v minulosti i současnosti, vyhledává zajímavosti, pověsti z rodného kraje
- vyjádří na základě vlastních zkušeností základní vztahy mezi lidmi, vyvodí a dodržuje pravidla pro soužití ve škole, mezi chlapci a dívkami, v rodině, v obci
- obhájí při konkrétních činnostech a vyprávěních své názory,
- dohodne se na společném postupu při řešení zvoleného úkolu se spolužáky
- rozpozná v jednání a chování významných osob nedodržování demokratických principů
- orientuje se v základních formách vlastnictví, používá peníze v běžných situacích, zkontroluje cenu nákupu, ví co je spořivost, půjčování peněz

Lidé a čas

- pracuje s časovými údaji a využívá zjištěných údajů k pochopení vztahů mezi ději a mezi jevy
- využívá knihoven, sbírek, muzeí a galerií jako informačních zdrojů pro pochopení minulosti
- rozeznává současné a minulé a orientuje se v hlavních reáliích minulosti i současnosti naší vlasti s využitím regionálních specifik
- srovnává a hodnotí na vybraných ukázkách způsob života a práce předků na našem území v minulosti i současnosti

Učivo:

Místo, kde žijeme

mapy obecně zeměpisné a tematické – obsah, grafika, vysvětlivky

Evropa a svět – kontinenty, evropské státy, EU, cestování

Lidé kolem nás

chování lidí – vlastnosti lidí, pravidla slušného chování – ohleduplnost, etické zásady, zvládání vlastní emocionality; rizikové situace; rizikové chování, předcházení konfliktům

právo a spravedlnost – základní lidská práva a práva dítěte, práva a povinnosti žáků školy,

vlastnictví – soukromé, veřejné, osobní, společné; hmotný a nehmotný majetek; rozpočet, příjmy a výdaje domácnosti; hotovostní a bezhotovostní forma peněz, způsoby placení; banka jako správce peněz, úspory, půjčky

Lidé a čas

orientace v čase a časový řád – určování času, čas jako fyzikální veličina, dějiny jako časový sled událostí, kalendáře, letopočet, generace, denní režim, roční období

současnost a minulost v našem životě – proměny způsobu života, bydlení, předměty denní potřeby, průběh lidského života, státní svátky a významné dny

regionální památky – péče o památky, lidé a obory zkoumající minulost

báje, mýty, pověsti – minulost kraje a předků, domov, vlast, rodný kraj

Mezipředmětové vztahy

ČJ – vypravování o cestování

ČJ – vypravování z prázdnin

VV – památky, ilustrace k pověstem

ČJ – reprodukce textu

ČJ – čtení, úryvků z knih, ukázky básní určené k dané době

ČJ – vlastní jména, názvy států

M – slovní úlohy k dané problematice

Průřezová témata

VDO - Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování – demokracie jako protiváha diktatury a anarchie; principy demokracie; základní kategorie fungování demokracie (spravedlnost, řád, norma, zákon, právo, morálka); význam Ústavy jako základního zákona země; demokratické způsoby řešení konfliktů a problémů v osobním životě i ve společnosti

EGS - Evropa a svět nás zajímá – rodinné příběhy, zážitky a zkušenosti z Evropy a světa; místa, události a artefakty v blízkém okolí mající vztah k Evropě a světu; naši sousedé v Evropě; život dětí v jiných zemích; lidová slovesnost, zvyky a tradice národů Evropy
EGS - Jsme Evropané – kořeny a zdroje evropské civilizace; klíčové mezníky evropské historie; Evropská integrace; instituce Evropské unie a jejich fungování; čtyři svobody a jejich dopad na život jedince; co Evropu spojuje a co ji rozděluje; mezinárodní organizace a jejich příspěvek k řešení problémů dětí a mládeže

OSV – Osobnostní rozvoj – Sebepoznání a sebepojetí – **Já jako zdroj informací o sobě, druhí jako zdroj informací o mě, moje tělo, moje psychika (temperament, postoje, hodnoty), co o sobě vím a co ne, jak se promítá mé já v mém chování, můj vztah k sobě samému, moje učení, moje vztahy k druhým lidem, zdravé a vyrovnané sebepojetí**

OSV – Osobnostní rozvoj – **Seberegulace a sebeorganizace** – cvičení sebekontroly, sebeovládání – regulace vlastního jednání i prožívání, vůle, organizace vlastního času, plánování učiva i studia, stanovování osobních cílů a kroků k jejich dosažení.

OSV – Sociální rozvoj – poznávání lidí – **vzájemné poznávání se ve skupině / třídě, rozvoj pozornosti vůči odlišnostem a hledání výhod v odlišnostech, chyby při poznávání lidí.**

OSV – Sociální rozvoj – mezilidské vztahy -**péče o dobré vztahy, chování podporující dobré vztahy, empatie a pohled na svět očima druhého, respektování, podpora, pomoc,**

lidská práva jako regulativ vztahů, vztahy a naše skupina/ třída (práce s přirozenou dynamikou dané třídy jako sociální skupiny).

Vzdělávací oblast: Člověk a jeho svět
Vyučovací předmět: Přírodověda

Charakteristika vyučovacího předmětu – 1. stupeň

Obsahové, časové a organizační vymezení

Vyučovací předmět **přírodověda** se vyučuje jako samostatný předmět

- ve 4. ročníku.....1 hodina týdně
- v 5. ročníku ..... 1 hodina týdně.

Výuka bude probíhat nejen v kmenových třídách, ale bude přizpůsobena jednotlivým tematickým okruhům tak, aby prožitek žáků v dané oblasti vycházel z konkrétních nebo modelových situací. Některá témata budou realizována formou krátkodobých projektů. Cíle budou naplňovány také prací s knihou a počítačem.

Vzdělávání v této oblasti dále rozvíjí poznatky a dovednosti žáků, učí je pozorovat a pojmenovávat věci, jevy a děje, jejich vzájemné vztahy a souvislosti. Poznávají sebe a své okolí, učí se vnímat vztahy mezi lidmi, pečovat o zdraví své i jiných lidí a znát základní pravidla bezpečnosti. Žáci se učí všimnout si krásy přírodních jevů, přemýšlet o nich a chránit je. Propojení této vzdělávací oblasti s reálným životem a praktickou zkušeností žáků vede ke zvládnutí role školáka i nových životních situací, přičemž potřebné vědomosti a dovednosti získávají žáci tím, že pozorují názorné pomůcky, přírodu a činnosti lidí, hrají určené role nebo řeší modelové situace.

Oblasti výuky

Rozmanitost přírody

Žáci poznávají Zemi jako planetu sluneční soustavy, poznávají rozmanitost a proměnlivost živé a neživé přírody naší vlasti. Jsou vedeni k tomu, aby si uvědomili, že Země a život na ní tvoří nedílný celek, ve kterém jsou děje ve vzájemném souladu a rovnováze, kterou může člověk snadno narušit a obtížně obnovovat. Žáci prakticky poznávají okolní krajinu, učí se hledat důkazy o proměnách přírody, hodnotit svá pozorování a záznamy, sledovat vliv člověka na přírodu, přispívat podle svých možností k ochraně přírody a zlepšení životního prostředí.

Člověk a jeho zdraví

Žáci poznávají sebe jako člověka – živou bytost, která má své biologické a fyziologické funkce a potřeby. Poznávají zdraví jako stav bio-psycho-sociální rovnováhy života. Seznamují se s vývojem člověka od narození do dospělosti, se správným denním režimem, hygienou, výživou... Získávají základní poučení o zdraví, nemoci a úrazu, zdravotní prevenci a poskytování první pomoci. Osvojují si bezpečné chování a vzájemnou pomoc v různých životních situacích a při mimořádných událostech. Učí se odpovědnosti za své zdraví – důležitou hodnotu lidského bytí - a bezpečnost.

V rámci tohoto předmětu jsou naplňovány tyto výchovné a vzdělávací strategie.

Kompetence k učení

- vedeme žáky k vyhledávání a třídění informací a na základě jejich pochopení pak k využívání v procesu učení, tvůrčích činnostech a praktickém životě
- učíme žáky uvádět věci do souvislostí
- podněcujeme je k samostatnému pozorování a vytváření závěrů z pozorování
- vedeme žáky k poznávání podstaty zdraví i příčin jeho ohrožení, nemocí, úrazů a jejich předcházení

Kompetence k řešení problémů

- vedeme žáky k vnímání problémových situací
- pokoušíme se s žáky vyhledat informace vhodné k řešení problému
- posilujeme obhajobu vlastních názorů žáků

Kompetence komunikativní

- učíme žáky naslouchat promluvám druhých lidí, porozumět jim a vhodně na ně reagovat
- vedeme je k využívání jednoduchých typů textů a obrazových materiálů
- podněcujeme žáky k vyjádření svých myšlenek při komunikaci s okolním světem

Kompetence sociální a personální

- motivujeme žáky k účinné spolupráci ve skupině
- motivujeme je k utváření příjemné atmosféry v týmu
- učíme je přispívat k diskusi v malé skupině i k debatě celé třídy, vedeme k vytváření si pozitivní představy o sobě samém, která podporuje žákovu sebedůvěru

Kompetence občanské

- učíme žáky respektovat přesvědčení druhých lidí a odmítat hrubé zacházení
- seznamujeme žáky jejich právy a povinnostmi ve škole i mimo školu
- vytváříme u nich pozitivní postoj k našim tradicím
- podněcujeme žáky k chápání základních ekologických souvislostí

Kompetence pracovní

- učíme žáky chránit své zdraví i zdraví druhých a upevňovat preventivní chování, účelné rozhodování a jednání v různých situacích ohrožení vlastní bezpečnosti a zdraví i zdraví a bezpečnosti jiných, včetně chování při mimořádných událostech
- podněcujeme je k ochraně životního prostředí

Kompetence digitální

- klademe důraz na vytváření společných pravidel chování ve třídě včetně pravidel při práci s technologiemi a na jejich dodržování

- vedeme žáky k dodržování pravidel chování při interakci v digitálním prostředí, k ochraně osobních údajů a k uvědomění si, které údaje je vhodné, a naopak nevhodné o sobě zveřejňovat a proč
- vedeme žáky ke zdravému používání online technologií, k uvědomění si zdravotních rizik, která mohou nastat při jejich dlouhodobém používání, a k jejich předcházení
- motivujeme žáky ke zkoumání přírody s využitím online aplikací a ke vhodnému používání digitálních map a navigací
- dáváme žákům prostor k plánování a realizaci pokusů a pozorování s účelným využitím digitálních technologií

Předmětem se prolínají průřezová témata:

VDO -občanská společnost a škola

- škola jako model otevřeného partnerství a demokratického společenství, demokratická atmosféra a demokratické vztahy ve škole;
- způsoby uplatňování demokratických principů a hodnot v každodenním životě školy (význam aktivního zapojení žáků do žákovské samosprávy - žákovských rad či parlamentů);
- formy participace žáků na životě místní komunity; spolupráce školy se správními orgány a institucemi v obci

EV -ekosystémy

- les (les v našem prostředí, produkční a mimoprodukční významy lesa);
- pole (význam, změny okolní krajiny vlivem člověka, způsoby hospodaření na nich, pole a jejich okolí);
- vodní zdroje (lidské aktivity spojené s vodním hospodářstvím, důležitost pro krajinnou ekologii);
- moře (druhová odlišnost, význam pro biosféru, mořské řasy a kyslík, cyklus oxidu uhličitého) a tropický deštný les (porovnání, druhová rozmanitost, ohrožování, globální význam a význam pro nás);
- kulturní krajina (pochopení hlubokého ovlivnění přírody v průběhu vzniku civilizace až po dnešek)

EV -základní podmínky života

- voda (vztahy vlastností vody a života, význam vody pro lidské aktivity, ochrana její čistoty, pitná voda ve světě a u nás, způsoby řešení);
- půda (propojenost složek prostředí, zdroj výživy, ohrožení půdy, rekultivace a situace v okolí, změny v potřebě zemědělské půdy, nové funkce zemědělství v krajině
- ochrana biologických druhů (důvody ochrany a způsoby ochrany jednotlivých druhů);
- ekosystémy – biodiverzita (funkce ekosystémů, význam biodiverzity, její úrovně, ohrožování a ochrana ve světě a u nás);
- ovzduší (význam pro život na Zemi, ohrožování ovzduší a klimatické změny, propojenost světa, čistota ovzduší u nás);
- energie (energie a život, vliv energetických zdrojů na společenský rozvoj, využívání energie, možnosti a způsoby šetření, místní podmínky);

- přírodní zdroje (zdroje surovinové a energetické, jejich vyčerpatelnost, vlivy na prostředí, principy hospodaření s přírodními zdroji, význam a způsoby získávání a využívání přírodních zdrojů v okolí)

EV - lidské aktivity a problémy životního prostředí

- zemědělství a životní prostředí, ekologické zemědělství;
- doprava a životní prostředí (význam a vývoj, energetické zdroje dopravy a její vlivy na prostředí, druhy dopravy a ekologická zátěž, doprava a globalizace);
- ochrana přírody při masových sportovních akcích – zásady MOV),
- změny v krajině (krajina dříve a dnes, vliv lidských aktivit, jejich reflexe a perspektivy);
- průmysl a životní prostředí (průmyslová revoluce a demografický vývoj, vlivy průmyslu na prostředí, zpracovávané materiály a jejich působení, vliv právních a ekonomických nástrojů na vztahy průmyslu k ochraně životního prostředí, průmysl a udržitelný rozvoj společnosti);
- odpady a hospodaření s odpady (odpady a příroda, principy a způsoby hospodaření s odpady, druhotné suroviny);
- dlouhodobé programy zaměřené k růstu ekologického vědomí veřejnosti (Státní program EVVO, Agenda 21 EU) a akce (Den životního prostředí OSN, Den Země apod.)

EV -vztah člověka k prostředí

- nerovnoměrnost života na Zemi (rozdílné podmínky prostředí a rozdílný společenský vývoj na Zemi, příčiny a důsledky zvyšování rozdílů globalizace a principy udržitelnosti rozvoje, příklady jejich uplatňování ve světě, u nás)

OSV – Osobnostní rozvoj – Sebepoznání a sebepojetí – Já jako zdroj informací o sobě, druhí jako zdroj informací o mě, moje tělo, moje psychika (temperament, postoje, hodnoty), co o sobě vím a co ne, jak se promítá mé já v mém chování, můj vztah k sobě samému, moje učení, moje vztahy k druhým lidem, zdravé a vyrovnané sebepojetí

OSV – Osobnostní rozvoj – Seberegulace a sebeorganizace – cvičení sebekontroly, sebeovládání – regulace vlastního jednání i prožívání, vůle, organizace vlastního času, plánování učiva i studia, stanovování osobních cílů a kroků k jejich dosažení.

OSV – Osobnostní rozvoj – Psychohygienu – dovednosti pro pozitivní naladění mysli a dobrý vztah k sobě samému, sociální dovednosti pro předcházení stresům v mezilidských vztazích, dobrá organizace času, dovednosti zvládnutí stresových situací (rozumové zpracování problému, uvolnění / relaxace, efektivní komunikace atd.), hledání pomoci při potížích.

Vzdělávací oblast: Člověk a jeho svět

Vyučovací předmět: Přírodověda

Ročník: 4.

Očekávané výstupy

Rozmanitost přírody

ČJS-5-4-03 - zkoumá základní společenstva ve vybraných lokalitách regionů, zdůvodní podstatné vzájemné vztahy mezi organismy -

- ČJS-5-4-04 - porovnává na základě pozorování základní projevy života na konkrétních organismech, prakticky třídí organismy do známých skupin, využívá k tomu i jednoduché klíče a atlasy
- ČJS-5-4-05 - zhodnotí některé konkrétní činnosti člověka v přírodě a rozlišuje aktivity, které mohou prostředí i zdraví člověka podporovat nebo poškozovat
- ČJS-5-4-06 - založí jednoduchý pokus, naplánuje a zdůvodní postup, vyhodnotí a vysvětlí výsledky pokusu

Minimální doporučená úroveň očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření

- ČJS-5-4-03 p zkoumá základní společenstva vyskytující se v nejbližším okolí a pozoruje přizpůsobení organismů prostředí
- ČJS-5-4-05 p zvládá péči o pokojové rostliny
Chová se podle zásad ochrany přírody a životního prostředí
Popisuje vliv činnosti lidí na přírodu a jmenuje některé činnosti, které přírodnímu prostředí pomáhají a které ho poškozují
- ČJS-5-4-06 p provádí jednoduché pokusy se známými látkami

Člověk a jeho zdraví

- ČJS-5-5-03 - účelně plánuje svůj čas pro učení, práci, zábavu a odpočinek podle vlastních potřeb s ohledem na oprávněné nároky jiných osob
- ČJS-5-5-04 - vnímá dopravní situaci, správně ji vyhodnotí a vyvodí odpovídající závěry pro své chování jako chodec a cyklista
- ČJS-5-5-06 - uplatňuje základní dovednosti a návyky související s podporou zdraví a jeho preventivní ochranou
- ČJS-5-5-07 - ošetří drobná poranění a zajistí lékařskou pomoc

Minimální doporučená úroveň očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření

- ČJS-5-5-04 p Uplatňuje základní pravidla silničního provozu pro cyklisty, správně vyhodnotí jednoduchou dopravní situaci na hřišti
- ČJS-5-5-07 p ošetří drobná poranění a v případě nutnosti zajistí lékařskou pomoc

Dílčí výstupy

Rozmanitost přírody

- objevuje propojenost prvků živé a neživé přírody
- seznamuje se s principem rovnováhy v přírodě
- rozšiřuje si poznatky o významu vody, půdy a vzduchu pro život
- pozná a porovná některé hospodářsky významné horniny a nerosty
- charakterizuje v průběhu čtyř ročních období jednotlivá společenstva (les, louka, pole, rybník), postupuje na základě vlastních pozorování v přírodě
- pozoruje život u lidských obydlí
- dokáže pojmenovat běžně se vyskytující živočichy, rostliny a houby
- zařadí je do jednotlivých společenstev a vyhodnotí jejich význam pro člověka
- zhodnotí některé konkrétní činnosti člověka, které životní prostředí a přírodu poškozují

Člověk a jeho zdraví

- uvědomuje si pravidla dodržování denního a pitného režimu, zdravého stravování a prevence nemocí
- dokáže ošetřit další drobná poranění

- zvládne přivolat lékařskou pomoc
- rozšiřuje si poznatky o návykových látkách a způsobu jejich odmítání
- posoudí nebezpečí závislosti na hracích automatech a počítačích
- rozlišuje krizové situace
- seznamuje se s druhy mimořádných situací ohrožujících život, zná varovné signály, chování při evakuaci
- seznamuje se se službami odborné pomoci a dokáže je využít

Učivo

Rozmanitost přírody

- látky a jejich vlastnosti – třídění látek, změny látek a skupenství, vlastnosti, porovnávání látek a měření veličin s praktickým užíváním základních jednotek
- voda a vzduch – výskyt, vlastnosti a formy vody, oběh vody v přírodě, vlastnosti, složení, proudění vzduchu, význam pro život
- nerosty a horniny, půda – některé hospodářsky významné horniny a nerosty, zvětrávání
- rostliny, houby, živočichové – znaky života, životní potřeby a projevy, průběh a způsob života, výživa, stavba těla u některých nejznámějších druhů, význam v přírodě a pro člověka
- životní podmínky – rozmanitost podmínek života na Zemi; význam ovzduší, vodstva, půd, rostlinstva a živočišstva na Zemi; podnebí a počasí
- rovnováha v přírodě – význam, vzájemné vztahy mezi organismy, základní společenstva
- ohleduplné chování k přírodě a ochrana přírody – odpovědnost lidí, ochrana a tvorba životního prostředí, ochrana rostlin a živočichů, likvidace odpadů, živelní pohromy a ekologické katastrofy

Člověk a jeho zdraví

- péče o zdraví – zdravý životní styl, denní režim, správná výživa, výběr a způsoby uchovávání potravin, vhodná skladba stravy, pitný režim
- návykové látky, závislosti a zdraví – návykové látky, hrací automaty a počítače, závislost, odmítání návykových látek, nebezpečí komunikace prostřednictvím elektronických médií
- osobní bezpečí, krizové situace – vhodná a nevhodná místa pro hru, bezpečné chování v rizikovém prostředí, označování nebezpečných látek; bezpečné chování v silničním provozu, dopravní značky; předcházení rizikovým situacím v dopravě a v dopravních prostředcích (bezpečnostní prvky), šikana, týrání, sexuální a jiné zneužívání, brutalita a jiné formy násilí v médiích
- přivolání pomoci v případě ohrožení fyzického a duševního zdraví – služby odborné pomoci, čísla tísňového volání, správný způsob volání na tísňovou linku

Mezipředmětové vztahy

ČJ-schopnost gramaticky správného samostatného vyj., orientace v textu, práce s textem, popis, vyprávění, rozhovor

VV-využití výt. technik v nákresech, schématech..

M- jednotky času, délky, hmotnosti, objemu.

TV-dopravní hry

Průřezová témata

VDO-občanská společnost a škola

- škola jako model otevřeného partnerství a demokratického společenství, demokratická atmosféra a demokratické vztahy ve škole;

EV -Ekosystémy

- les (les v našem prostředí, produkční a mimoprodukční významy lesa);
- pole (význam, změny okolní krajiny vlivem člověka, způsoby hospodaření na nich, pole a jejich okolí);

EV -základní podmínky života

- voda (vztahy vlastností vody a života, význam vody pro lidské aktivity, ochrana její čistoty, pitná voda ve světě a u nás, způsoby řešení);
- půda (propojenost složek prostředí, zdroj výživy, ohrožení půdy, rekultivace a situace v okolí, změny v potřebě zemědělské půdy, nové funkce zemědělství v krajině
- ochrana biologických druhů (důvody ochrany a způsoby ochrany jednotlivých druhů);
- ekosystémy – biodiverzita (funkce ekosystémů, význam biodiverzity, její úroveň, ohrožování a ochrana ve světě a u nás);

EV -lidské aktivity a problémy životního prostředí

- zemědělství a životní prostředí, ekologické zemědělství;
- doprava a životní prostředí (význam a vývoj, energetické zdroje dopravy a její vlivy na prostředí, druhy dopravy a ekologická zátěž, doprava a globalizace);
- ochrana přírody při masových sportovních akcích – zásady MOV, změny v krajině (krajina dříve a dnes, vliv lidských aktivit, jejich reflexe a perspektivy);

Vzdělávací oblast: Člověk a jeho svět

Vyučovací předmět: Přírodověda

Ročník: 5.

Očekávané výstupy

Rozmanitost přírody

ČJS-5-4-01 - objevuje a zjišťuje propojenost prvků živé a neživé přírody, princip rovnováhy přírody a nachází souvislosti mezi konečným vzhledem přírody a činností člověka

ČJS-5-4-02 - vysvětlí na základě elementárních poznatků o Zemi jako součásti vesmíru souvislost s rozdělením času a střídáním ročních období

ČJS-5-4-05 - zhodnotí některé konkrétní činnosti člověka v přírodě a rozlišuje aktivity, které mohou prostředí i zdraví člověka podporovat nebo poškozovat

- Minimální doporučená úroveň očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření

ČJS-5-4-01 p na jednotlivých příkladech poznává propojenost živé a neživé přírody

ČJS-5-4-02 p popíše střídání ročních období

ČJS-5-4-05 p zvládá péči o pokojové rostliny

Chová se podle zásad ochrany přírody a životního prostředí

Popisuje vliv činnosti lidí na přírodu a jmenuje některé činnosti, které přírodnímu prostředí pomáhají a které ho poškozují

Člověk a jeho zdraví

- ČJS-5-5-01- využívá poznatky o lidském těle k podpoře vlastního zdravého způsobu života
- ČJS-5-5-02 - rozlišuje jednotlivé etapy lidského života a orientuje se ve vývoji dítěte před a po jeho narození
- ČJS-5-504 - uplatňuje účelné způsoby chování v situacích ohrožujících zdraví a v modelových situacích simulujících mimořádné události
- ČJS-5-5-05 - předvede v modelových situacích osvojené jednoduché způsoby odmítání návykových látek
- ČJS-5-5-07 - rozpozná život ohrožující zranění

Minimální doporučená úroveň očekávaných výstupů v rámci podpůrných opatření

- ČJS-5-5-01 p *uplatňuje základní znalosti, dovednosti a návyky související s preventivní ochranou zdraví a zdravého životního stylu*
- ČJS-5-5-02 p *rozlišuje jednotlivé etapy lidského života*
- ČJS-5-5-04 p *uplatňuje účelné způsoby chování v situacích ohrožujících zdraví a v modelových situacích simulujících mimořádné události*
- ČJS -5-505 p *odmítá návykové látky*
- ČJS-5-5-07 p *ošetří drobná poranění a v případě nutnosti zajistí lékařskou pomoc*

Dílčí výstupy

Rozmanitost přírody

- objasní pojmy vesmír, planeta, hvězda, družice, zemská přitažlivost
- uvědomuje si prospěšnost a škodlivost zásahů člověka do přírody a krajiny
- vysvětlí třídění organizmů
- popíše jednotlivé podnebné pásy a zdůvodní opakující se průběh počasí v dané oblasti
- zná základní podmínky života na Zemi
- má základní informace o postavení Země ve vesmíru
- ví, jaký je rozdíl mezi planetou a hvězdou
- umí vysvětlit význam Slunce pro život na Zemi
- seznámí se s působením magnetické a gravitační síly
- seznamuje se s jednoduchými stroji, druhy, formami a zdroji energie, výrobou skla, papíru a plastů
- seznamuje se s přenosem zvuku, obrazu a informačních technologií
- zná ohleduplné chování k přírodě

Člověk a jeho zdraví

- zná svoje základní práva a povinnosti
- řídí se pravidly zdravého způsobu života
- ovládá poznatky o lidském těle
- vysvětlí základní funkce jednotlivých orgánových soustav
- úměrně svému věku se orientuje v bezpečných způsobech sexuálního chování, zná pojmy šikana, týrání a sexuální a jiné zneužívání, brutalita a násilí, rozpozná je a umí se bránit
- rozpozná život ohrožující úrazy, seznamuje se s první pomocí
- uvědomuje si možná nebezpečí hromadného ohrožení a adekvátně reaguje

Učivo

Rozmanitost přírody

- nerosty a horniny, půda – vznik půdy a její význam
- vesmír a Země – sluneční soustava, den a noc, roční období

- rovnováha v přírodě – význam, vzájemné vztahy mezi organismy, základní společenstva
- ohleduplné chování k přírodě a ochrana přírody – odpovědnost lidí, ochrana a tvorba životního prostředí, ochrana rostlin a živočichů, likvidace odpadů, živelní pohromy a ekologické katastrofy

Člověk a jeho zdraví

- lidské tělo – stavba těla, základní funkce a projevy, životní potřeby člověka, pohlavní rozdíly mezi mužem a ženou, biologické a psychické změny v dospívání, základy lidské reprodukce, vývoj jedince
- péče o zdraví – přenosné a nepřenosné nemoci, ochrana před infekcemi přenosnými krví (hepatitida, HIV/AIDS), drobné úrazy a poranění, prevence nemocí a úrazů, první pomoc při drobných poraněních, osobní, intimní a duševní hygiena
- návykové látky, závislosti a zdraví – návykové látky, hrací automaty a počítače, závislost, odmítání návykových látek, nebezpečí komunikace prostřednictvím elektronických médií
- mimořádné události a rizika ohrožení s nimi spojená – postup v případě ohrožení (varovný signál, evakuace, zkouška sirén); požáry (příčiny a prevence vzniku požárů, ochrana a evakuace při požáru); integrovaný záchranný systém

Mezipředmětové vztahy

ČJ-schopnost gramaticky správného samostatného vyjadřování, orientace v textu, práce s textem, popis, vyprávění, rozhovor,

VV-využití výt. technik v nákresech, schématech (příroda, vesmír, technika)

Průřezová témata

VDO-občanská společnost a škola

- způsoby uplatňování demokratických principů a hodnot v každodenním životě školy (význam aktivního zapojení žáků do žákovské samosprávy - žákovských rad či parlamentů);
- formy participace žáků na životě místní komunity;
- spolupráce školy se správními orgány a institucemi v obci

EV-ekosystémy

- vodní zdroje (lidské aktivity spojené s vodním hospodářstvím, důležitost pro krajinnou ekologii);
- moře (druhová odlišnost, význam pro biosféru, mořské řasy a kyslík, cyklus oxidu uhličitého) a tropický deštný les (porovnání, druhová rozmanitost, ohrožování, globální význam a význam pro nás);
- kulturní krajina (pochopení hlubokého ovlivnění přírody v průběhu vzniku civilizace až po dnešek)

EV -základní podmínky života

- ovzduší (význam pro život na Zemi, ohrožování ovzduší a klimatické změny, propojenost světa, čistota ovzduší u nás);
- energie (energie a život, vliv energetických zdrojů na společenský rozvoj, využívání energie, možnosti a způsoby šetření, místní podmínky);
- přírodní zdroje (zdroje surovinové a energetické, jejich vyčerpatelnost, vlivy na prostředí, principy hospodaření s přírodními zdroji, význam a způsoby získávání a využívání přírodních zdrojů v okolí)

EV -lidské aktivity a problémy životního prostředí

- průmysl a životní prostředí (průmyslová revoluce a demografický vývoj, vlivy průmyslu na prostředí, zpracovávané materiály a jejich působení, vliv právních a ekonomických nástrojů na vztahy průmyslu k ochraně životního prostředí, průmysl a udržitelný rozvoj společnosti);
- odpady a hospodaření s odpady (odpady a příroda, principy a způsoby hospodaření s odpady, druhotné suroviny);
- dlouhodobé programy zaměřené k růstu ekologického vědomí veřejnosti (Státní program EVVO, Agenda 21 EU) a akce (Den životního prostředí OSN, Den Země apod.)

EV -vztah člověka k prostředí

- nerovnoměrnost života na Zemi (rozdílné podmínky prostředí a rozdílný společenský vývoj na Zemi, příčiny a důsledky zvyšování rozdílů globalizace a principy udržitelnosti rozvoje, příklady jejich uplatňování ve světě, u nás)

OSV – Osobnostní rozvoj – Sebepoznání a sebepojetí – Já jako zdroj informací o sobě, druzí jako zdroj informací o mě, moje tělo, moje psychika (temperament, postoje, hodnoty), co o sobě vím a co ne, jak se promítá mé já v mém chování, můj vztah k sobě samému, moje učení, moje vztahy k druhým lidem, zdravé a vyrovnané sebepojetí

OSV – Osobnostní rozvoj – Seberegulace a sebeorganizace – cvičení sebekontroly, sebeovládání – regulace vlastního jednání i prožívání, vůle, organizace vlastního času, plánování učiva i studia, stanovování osobních cílů a kroků k jejich dosažení.

OSV – Osobnostní rozvoj – Psychohygienu – dovednosti pro pozitivní naladění mysli a dobrý vztah k sobě samému, sociální dovednosti pro předcházení stresům v mezilidských vztazích, dobrá organizace času, dovednosti zvládnutí stresových situací (rozumové zpracování problému, uvolnění / relaxace, efektivní komunikace atd.), hledání pomoci při potížích.